

Datum van inontvangstneming : 30/10/2014

Zaak C-453/14**Verzoek om een prejudiciële beslissing****Datum van indiening:**

29 september 2014

Verwijzende rechter:

Verwaltungsgerichtshof (Oostenrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

10 september 2014

Verzoekers:

1. Vorarlberger Gebietskrankenkasse
 2. Alfred Knauer
-

[OMISSIS]

In het beroep in „Revision” dat de verzoekende partij ad 1), Vorarlberger Gebietskrankenkasse te Dornbirn [OMISSIS], heeft ingesteld tegen 1) het besluit van de Landeshauptmann te Vorarlberg van 10 december 2013 [OMISSIS] en 2) diens besluit van 10 december 2013 [OMISSIS], alsmede in het beroep in „Revision” dat de verzoekende partij ad 2), Dr. Alfred Knauer te Rankweil [OMISSIS], heeft ingesteld tegen het onder 1) genoemde besluit [OMISSIS] betreffende zorgverzekeringspremies overeenkomstig § 73a ASVG (intervenierende partij: Rudolf Mathis te 6835 Muntlix [OMISSIS]), heeft het Verwaltungsgerichtshof [OMISSIS] als volgt beslist:

Beschikking

Het Hof van Justitie van de Europese Unie wordt overeenkomstig artikel 267 VWEU verzocht om een prejudiciële beslissing over de volgende vraag:

Dient artikel 5 van verordening (EG) nr. 883/2004 van het Europees Parlement en de Raad van 29 april 2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels met inachtneming van artikel 45 VWEU aldus te worden uitgelegd dat ouderdomspensioenen uit hoofde van een beroepsgebonden verzekeringsstelsel (dat is geïnitieerd en wordt gewaarborgd door de staat, dat de

voortzetting van de eerdere levensstandaard op redelijke wijze mogelijk moet maken, dat volgens het kapitalisatiebeginsel [**Or. 2**] functioneert, in beginsel verplicht is, maar ook kan voorzien in boven de wettelijke minimumomvang liggende zogenaamde „aanvullende” premies en in dienovereenkomstig hogere prestaties, en waarvan de uitvoering is opgedragen aan een door de werkgever op te richten of in de arm genomen verzekeringsinstelling, zoals in casu de pensioenregeling van de „tweede pijler” in Liechtenstein) en ouderdomspensioenen uit hoofde van een wettelijke pensioenregeling (die eveneens is geïnitieerd en wordt gewaarborgd door de staat, die de voortzetting van de eerdere levensstandaard op redelijke wijze mogelijk moet maken, maar volgens het omslagprincipe functioneert, verplicht is en waarvan de uitvoering is opgedragen aan krachtens de wet opgerichte pensioenverzekeringsinstellingen, zoals in casu de pensioenregeling van Oostenrijk) „gelijkgesteld” zijn in de zin van de genoemde bepaling?

Motivering:

A. Feiten:

De verzoekende partij ad 2) en de interveniërende partij zijn woonachtig in Oostenrijk en zijn als ontvangers van een Oostenrijks pensioen op grond van het Allgemeine Sozialversicherungsgesetz (algemene wet op de sociale verzekeringen; ASVG) voor ziektekosten verzekerd. Op grond van hun eerdere werkzaamheden in Zwitserland respectievelijk Liechtenstein ontvangen zij op basis van de beroepsgebonden verzekering in het kader van de „tweede pijler” van de Liechtensteinse pensioenregeling ouderdomspensioenen van H. Pensionskasse.

B. Hoofdeding:

1. De verzoekende partij ad 1), Gebietskrankenkasse, had aan de verzoekende partij ad 2) en aan de interveniërende partij overeenkomstig § 58, lid 2, vierde zin, juncto § 73a, lid 1, ASVG, de verplichting opgelegd vanaf oktober 2011 tot heden zorgverzekeringspremies te betalen voor de van H. Pensionskasse maandelijks ontvangen uitkeringen.

2. Met de bestreden besluiten heeft de betrokken overheidsinstantie het bedrag van de zorgverzekeringspremies verlaagd. Ter motivering heeft zij aangevoerd dat de [**Or. 3**] uitkeringen van H. Pensionskasse berusten op de beroepsgebonden verzekering van Liechtenstein overeenkomstig het Gesetz über die betriebliche Personalvorsorge (wet op beroepsuitkeringen; BPVG). Het „ouderdomskapitaal” van H. Pensionskasse wordt naar haar opvatting opgebouwd middels de zogenaamde „vorobligatorische” (voorobligatoire), „obligatorische” (verplichte) en „überobligatorische” (aanvullende) bijdragen. De „verplichte verzekering” op grond van het BPVG valt volgens de betrokken overheidsinstantie binnen de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 883/2004 en derhalve bestaat

overeenkomstig § 73a ASVG een verplichting tot premiebetaling. Daarentegen valt het aanvullende deel conform het BPVG niet binnen de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 883/2004. Hieraan doet ook niet af dat Liechtenstein een verklaring met betrekking tot het BPVG heeft afgegeven, aangezien het aanvullende deel in het BPVG inhoudelijk niet nader is geregeld. Bij het voorobligatoire deel van de beroepsgebonden verzekering gaat het om dat deel van de premies dat voorafgaand aan de inwerkingtreding van het BPVG (vóór 1 januari 1989) is betaald. Dit dient rechtens op dezelfde wijze te worden behandeld als het aanvullende deel en valt eveneens niet onder de verplichting tot premiebetaling in de zin van § 73a ASVG.

3. In het kader van de tegen deze besluiten ingestelde beroepen in „Revision” voert de verzoekende partij ad 1), Gebietskrankenkasse, aan dat het BPVG voor een groot gedeelte geldt voor zowel het zogenaamde „Überobligatorium” als ook het zogenaamde „Vorobligatorium”. Het Vorstendom Liechtenstein heeft het BPVG zonder voorbehoud aangemerkt als vallend binnen de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 883/2004, waardoor reeds om die reden § 73a ASVG ook van toepassing is op het „Überobligatorium” respectievelijk het „Vorobligatorium”. Tot aan de invoering van het Liechtensteinse BPVG op 1 januari 1989 bestond er slechts een dwingend stelsel van algemene pensioenverzekering op grond van het Gesetz über die Alters- und Hinterlassenenversicherung (wet op de ouderdoms- en nabestaandenverzekering; AHVG). De meeste Liechtensteinse werknemers zijn reeds vóór inwerkingtreding van het BPVG – vrijwillig – lid geworden van een bedrijfspensioenfonds. Indien men thans ten aanzien van de daaraan voorafgaande periode in zijn geheel geen rekening zou houden met de toenmalige premies voor de bedrijfspensioenregeling („Vorobligatorium”), zou dit leiden tot een niet te rechtvaardigen [Or. 4] ongelijke behandeling van pensioengerechtigden die uitsluitend een „binnenlands” pensioen ontvangen, en van zogenaamde grensarbeiders die eerder als werknemer in Liechtenstein werkzaam zijn geweest. Het doel van het behoud van de eerdere levensstandaard dat in Oostenrijk uitsluitend wordt gewaarborgd door de algemene pensioenregeling van Oostenrijk, kan in Liechtenstein alleen worden verwezenlijkt doordat naast de algemene pensioenregeling van Liechtenstein („pijler 1”) en de verplichte pensioenverzekering („pijler 2a”) ook rekening wordt gehouden met het „Überobligatorium” respectievelijk het „Vorobligatorium” („pijler 2b”). Noch bij het „Überobligatorium” noch bij het „Vorobligatorium” kan worden uitgegaan van een vrijheid met betrekking tot het sluiten en de inhoud van de overeenkomst (partijautonomie). De bij het „Überobligatorium” en bij het „Vorobligatorium” behorende premies worden in Liechtenstein fiscaal op dezelfde wijze behandeld als de verplichte premies. Op dezelfde wijze worden dergelijke premies in Oostenrijk als verplichte premies in de zin van § 16, lid 1, regel 4, sub h, van het Einkommensteuergesetz 1988 (wet inzake inkomstenbelasting; EStG 1988) aangemerkt. Een verschillende behandeling van de daaruit voortvloeiende pensioenen in het kader van de sociale zekerheid zou niet logisch zijn. Bij de uitbetaling van de pensioenen door H. Pensionskasse wordt geen onderscheid gemaakt tussen de vraag of het bij de toenmalige premiebetalingen

om verplichte, voorobligatoire of aanvullende premies ging, aldus de verzoekende partij ad 1). Het zou in de praktijk op grote problemen stuiten als het voorobligatoire en het aanvullende deel van een pensioenuitkering apart zouden moeten worden berekend.

De verzoekende partij ad 2) komt op tegen het op hem toepasselijke besluit met het argument dat hij geen zorgverzekeringspremies verschuldigd is overeenkomstig § 73a ASVG, aangezien naar zijn opvatting ook het „verplichte deel” van de uitkeringen van H. Pensionskasse niet binnen de werkingssfeer van verordening (EG) nr. 883/2004 valt. Een verschillende aanpak door Liechtenstein en Zwitserland bij de kwalificatie van de onder verordening (EG) nr. 883/2004 vallende wettelijke bepalingen kan naar zijn mening niet tot gevolg hebben dat een en dezelfde situatie binnen één staat verschillend wordt beoordeeld. Bovendien leidt de in de verplichte beroepsgebonden verzekering slechts zeer beperkt aanwezige solidariteit zonder meer tot de conclusie dat er sprake is van een niet binnen de genoemde werkingssfeer vallende aanvullende pensioenregeling. **[Or. 5]**

C. Nationale wettelijke bepalingen:

§ 73a, lid 1, ASVG, zoals gewijzigd bij het 2. Sozialversicherungs-Änderungsgesetz 2010 (tweede wet van 2010 houdende wijziging van de sociale verzekering; 2. SVÄG 2010, BGBl. I nr. 102/2010), luidt:

„§ 73a. (1) In het geval van een buitenlands pensioen dat valt binnen de werkingssfeer

- van verordeningen (EG) nrs. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels en 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004, of
- van verordeningen (EEG) nrs. 1408/71 betreffende de toepassing van sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, en 574/72 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EEG) nr. 1408/71, of
- van een bilaterale overeenkomst betreffende sociale zekerheid die tevens regelingen inzake de zorgverzekering bevat,

moet, als de ontvanger/ontvangster van de uitkering van het buitenlandse pensioen recht heeft op uitkeringen uit hoofde van de zorgverzekering, ook voor dit buitenlandse pensioen een zorgverzekeringspremie overeenkomstig § 73, lid 1 en lid 1a, worden betaald. Deze premie is opeisbaar, zodra het buitenlandse pensioen wordt uitbetaald.”

In de toelichting bij het regeringsontwerp [OMISSIS] voor het 2. SVÄG 2010 wordt met betrekking tot deze bepaling het volgende verklaard:

„Met de voorgestelde nieuwe regeling wordt beoogd de rechtsgrondslagen voor de inhouding van zorgverzekeringspremies ook op buitenlandse pensioenen te preciseren en ten aanzien van de belasting van de verzekerden met zorgverzekeringspremies een ‚gelijkstelling van buitenlandse en binnenlandse pensioenen’ te bewerkstelligen. Zoals de Vorarlberger Grenzgängerverband en de Vorarlberger Gebietskrankenkasse opmerken, heeft het feit dat zorgverzekeringspremies tot dusver weliswaar op binnenlandse pensioenen, maar niet op vergelijkbare buitenlandse uitkeringen werden geheven, een ongelijke behandeling van pensioengerechtigden met een puur ‚binnenlands’ pensioen en pensioengerechtigden met een gering binnenlands en hoog buitenlands pensioen tot gevolg, voor zover eerstgenoemden de premies van het gehele pensioen en laatstgenoemden daarentegen slechts van het lagere binnenlandse pensioenaandeel dienden te betalen. Pensioengerechtigden met een laag binnenlands en hoog buitenlands pensioen konden derhalve voor slechts enkele euro’s per maand volledig aanspraak maken op de zorgverzekering (inclusief verzekering van familieleden), terwijl de pensioengerechtigden met een uitsluitend binnenlands pensioen voor dezelfde verzekeringsomvang aanzienlijk hogere premies moesten betalen.

[Or. 6] Deze ongelijke behandeling dient thans te worden weggenomen naar aanleiding van de gelegenheid die zich aandient door de inwerkingtreding van verordening (EG) nr. 883/2004 betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels en verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004, die vanaf 1 mei 2010 in de plaats treedt van verordening (EEG) nr. 1408/71 betreffende de toepassing van sociale zekerheidsregelingen op loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, en van verordening (EEG) nr. 574/72 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EEG) nr. 1408/71 in de relatie tot de EU-lidstaten (artikel 5 van verordening (EG) nr. 883[/2004] bevat een uitdrukkelijke gelijkstellingsbepaling).

[...].”

D. Unierechtelijke bepalingen:

1. Verordening (EG) nr. 883/2004:

Artikel 1, sub l en w, van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 1

Definities

Voor de toepassing van deze verordening:

[...]

l) wordt ten aanzien van elke lidstaat onder „wetgeving” verstaan de wetten, regelingen, statutaire bepalingen en alle andere uitvoeringsmaatregelen die betrekking hebben op de in artikel 3, lid 1, bedoelde takken van sociale zekerheid;

Contractuele bepalingen vallen niet onder deze term. Wel blijft de term gelden voor contractuele bepalingen die een verzekeringsplicht instellen die is afgeleid van de in de eerste zin bedoelde wetten of regelingen die bij een besluit van het bevoegde overheidsorgaan algemeen verbindend zijn verklaard, dan wel een ruimere werkingssfeer hebben gekregen, mits de betrokken lidstaat een verklaring in die zin opstelt waarvan hij de voorzitter van het Europees Parlement en de voorzitter van de Raad van de Europese Unie in kennis stelt. Deze verklaring wordt bekendgemaakt in het Publicatieblad van de Europese Unie;

[...]

w) omvat de term ‚pensioen’ tevens renten, als afkoopsom uitgekeerde bedragen die in de plaats daarvan kunnen treden en terugstortingen van premies of bijdragen, alsmede, behoudens het bepaalde in titel III, verhogingen in verband met aanpassing aan het loon- of prijsniveau of aanvullende uitkeringen;”

[Or. 7] Artikel 3 van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 3

Materiële werkingssfeer

(1) Deze verordening is van toepassing op alle wetgeving betreffende de volgende takken van sociale zekerheid:

- a) prestaties bij ziekte;
- b) moederschaps- en daarmee gelijkgestelde vaderschapsuitkeringen;
- c) uitkeringen bij invaliditeit;
- d) uitkeringen bij ouderdom;
- e) uitkeringen aan nabestaanden;
- f) prestaties bij arbeidsongevallen en beroepsziekten;
- g) uitkeringen bij overlijden;
- h) uitkeringen bij werkloosheid;

- i) uitkeringen bij vervroegde uittreding;
- j) gezinsbijslagen.

(2) Tenzij in bijlage XI anders is bepaald, is deze verordening van toepassing op de algemene en bijzondere stelsels van sociale zekerheid, al dan niet op premie- of bijdragebetaling berustend, alsmede op de stelsels betreffende de verplichtingen van een werkgever of een reder.

[...].”

Artikel 5 van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 5

Gelijkstelling van prestaties, inkomsten, feiten en gebeurtenissen

Tenzij in deze verordening anders is bepaald en rekening houdend met de bijzondere uitvoeringsbepalingen, geldt het volgende:

- a) indien de wetgeving van de bevoegde lidstaat bepaalde rechtsgevolgen toekent aan socialezekerheidsprestaties of andere inkomsten, zijn de betreffende bepalingen van die wetgeving ook van toepassing op gelijkgestelde prestaties die krachtens de wetgeving van een andere lidstaat toegekend zijn alsmede op de inkomsten die in een andere lidstaat verworven zijn;
- b) indien de wetgeving van de bevoegde lidstaat rechtsgevolgen toekent aan bepaalde feiten of gebeurtenissen, houdt **[Or. 8]** die lidstaat rekening met soortgelijke feiten of gebeurtenissen die zich in een andere lidstaat voordoen alsof zij zich op het eigen grondgebied hebben voorgedaan.”

Artikel 9 van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 9

Verklaringen van de lidstaten over de werkingssfeer van deze verordening

(1) De lidstaten stellen de Europese Commissie schriftelijk in kennis van verklaringen die worden afgelegd in overeenstemming met artikel 1, onder l), van wetgeving en regelingen als bedoeld in artikel 3, van verdragen als bedoeld in artikel 8, lid 2, van minimumuitkeringen als bedoeld in artikel 58, en van het ontbreken van een verzekeringsstelsel zoals bedoeld in artikel 65bis, lid 1, alsmede van inhoudelijke wijzigingen. Dergelijke kennisgevingen zullen de datum waarop deze verordening van toepassing zal zijn op de in de verklaringen van de lidstaten genoemde regelingen, vermelden.

(2) Deze kennisgevingen worden jaarlijks aan de Europese Commissie verstrekt en er zal de nodige publiciteit aan worden gegeven.”

Artikel 30 van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 30

Premies en bijdragen ten laste van de pensioengerechtigden

(1) Het orgaan van een lidstaat dat krachtens de door dat orgaan toegepaste wetgeving belast is met het inhouden van de premies of bijdragen ter dekking van prestaties bij ziekte en van moederschaps- en daarmee gelijkgestelde vaderschapsuitkeringen, kan slechts deze premies of bijdragen, welke worden berekend overeenkomstig de door dit orgaan toegepaste wetgeving, heffen en innen voor zover de kosten voor de verstrekkingen die moeten worden verleend krachtens de artikelen 23 tot en met 26, worden gedragen door een orgaan van genoemde lidstaat.

(2) Wanneer een pensioengerechtigde, in de in artikel 25 bedoelde gevallen, krachtens de wetgeving van de lidstaat waar hij woont, premies of bijdragen, of soortgelijke inhoudingen verschuldigd is voor het verkrijgen van prestaties bij ziekte en van moederschaps- en daarmee gelijkgestelde vaderschapsuitkeringen, zijn deze niet invorderbaar uit hoofde van zijn woonplaats aldaar.”

[Or. 9] 2. Artikel 30 van verordening (EG) nr. 987/2009 tot vaststelling van de wijze van toepassing van verordening (EG) nr. 883/2004 luidt:

„Artikel 30

Premies en bijdragen ten laste van de pensioengerechtigden

In het geval van een persoon die van meer dan één lidstaat een pensioen ontvangt, is het bedrag van de op alle betaalde pensioenen geheven premies en bijdragen in geen geval hoger dan het bedrag dat geheven wordt ten aanzien van iemand die hetzelfde bedrag aan pensioenen van de bevoegde lidstaat ontvangt.”

3. Overeenkomstig punt 3 van de considerans van richtlijn 98/49/EG van de Raad betreffende de bescherming van de rechten op aanvullend pensioen van werknemers en zelfstandigen die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen, heeft verordening (EEG) nr. 1408/71 (en overeenkomstig artikel 90, lid 2, van verordening (EG) nr. 883/2004 ook deze) slechts betrekking op de onder de coördinatieregeling vallende wettelijke pensioenregelingen. Volgens punt 5 van de considerans van deze richtlijn mag geen pensioen of uitkering zowel onder de bepalingen van deze richtlijn als onder die van de verordeningen (EEG) nr. 1408/71 en (EEG) nr. 574/72 respectievelijk van verordening (EG) nr. 883/2004 vallen.

Volgens artikel 3 van deze richtlijn wordt verstaan onder:

„a) ‚aanvullend pensioen’: ouderdomspensioenen [...] ter aanvulling op of ter vervanging van de uitkeringen die voor dezelfde risico’s door de wettelijke socialzekerheidsregelingen worden verstrekt;

b) ‚aanvullende pensioenregeling’: elke in overeenstemming met de nationale wetgeving en gebruiken ingestelde ondernemings-, bedrijfs- en beroepspensioenregeling, zoals een groepsverzekeringscontract, een door een of meer bedrijfstakken of sectoren gesloten en via het omslagstelsel gefinancierde regeling, een op kapitalisatie gebaseerde regeling, een uit pensioenreserves bekostigde pensioentoezegging of elke collectieve of vergelijkbare regeling ter verschaffing van een aanvullend pensioen aan werknemers of zelfstandigen;

c) ‚pensioenrechten’: alle uitkeringen waarop deelnemers aan de regeling en andere rechthebbenden uit hoofde van de bepalingen van een aanvullende pensioenregeling en, voor zover van toepassing, de nationale wetgeving recht hebben;

d) ‚verworven pensioenrechten’: de rechten op uitkeringen die verkregen zijn nadat is voldaan aan de in de bepalingen van de aanvullende pensioenregelingen en, voor zover van toepassing, in de nationale wetgeving voorgeschreven voorwaarden;

[Or. 10] e) ‚gedetacheerd werknemer’: een werkende die in een andere lidstaat wordt gedetacheerd om daar te werken en die krachtens titel II van Verordening (EEG) nr. 1408/71 onderworpen blijft aan de wetgeving van de lidstaat van oorsprong; ‚detachering’ dient dienovereenkomstig te worden geïnterpreteerd;

f) ‚bijdrage’: alle bijdragen aan een aanvullende pensioenregeling die zijn betaald of als zodanig worden beschouwd.”

4. Verordening 883/2004/EG betreffende de coördinatie van de socialezekerheidsstelsels geldt sinds de inwerkingtreding van haar uitvoeringsverordening 987/2009/EG op 1 mei 2010 in de EU-lidstaten en is in de plaats getreden van de tot dusver geldende verordeningen (EEG) nr. 1408/71 en (EEG) nr. 574/72 – op enkele uitzonderingen na (zie artikel 90 van verordening (EG) nr. 883/2004).

Sinds 1 juni 2012 gelden verordening (EG) nr. 883/2004 en haar uitvoeringsverordening, verordening (EG) nr. 987/2009, ook in IJsland, Liechtenstein en Noorwegen (Besluit van het Gemengd Comité van de EER nr. 76/2011 van 1 juli 2011 tot wijziging van bijlage VI (Sociale zekerheid) en Protocol nr. 37 bij de EER-overeenkomst, PB L 2011/262, 33 [OMISSIS]).

E. Bevoegdheid tot stellen van prejudiciële vragen

[OMISSIS]

F. Toelichting bij de verwijzingsbeslissing:

1. § 73a, lid 1, ASVG vormt een precisering van de onder meer in verordening (EG) nr. 883/2004 opgenomen rechtsgrondslagen met betrekking tot de mogelijkheid voor de inhouding van zorgverzekeringspremies op pensioenuitkeringen van een andere lidstaat [**Or. 11**] (zie toelichting op het regeringsontwerp [OMISSIS]). Volgens deze paragraaf geldt de premieverplichting voor alle prestaties waarop de intracommunautaire coördinatie­regeling van toepassing is, zonder dat de buitenlandse prestatie wordt beoordeeld aan de hand van een catalogus van de volgens het nationale stelsel onder de premieverplichting in de zorgverzekering vallende Oostenrijkse pensioenen. Niet onder de premieverplichting vallen prestaties of uitkeringen waarop de bepalingen van verordening (EEG) nr. 1408/71 of verordening (EG) nr. 883/2004 respectievelijk de in deze verordeningen genoemde bepalingen niet van toepassing zijn [OMISSIS].

Op grond van het Unierecht wordt het toepassingsgebied van § 73a, lid 1, ASVG echter beperkt door artikel 5, sub a, van verordening (EG) nr. 883/2004 respectievelijk door het algemene discriminatieverbod bij de uitoefening van het vrij verkeer van werknemers in de zin van artikel 45 VWEU (zie met betrekking tot de eerdere rechtssituatie het arrest van het Hof van Justitie van 18 juli 2006, C-50/05, Nikula), voor zover een nationale wetgever de betaling van zorgverzekeringspremies van volgens de wetgeving van een andere lidstaat toegekende prestaties (van sociale zekerheid) alleen mag voorschrijven, als hij de inhouding van zorgverzekeringspremies op (volgens de nationale wetgeving toegekende) gelijkgestelde prestaties van sociale zekerheid voorschrijft.

2. Of prestaties van sociale zekerheid van verschillende lidstaten als gelijkgesteld in de zin van artikel 5, sub a, van verordening (EG) nr. 883/2004 kunnen worden beschouwd, hangt af van de rechtsgrondslagen op grond waarvan zij worden toegekend. Dit dient te worden beoordeeld aan de hand van de wettelijke grondslagen van het ontvangen pensioen van verzoekende partij ad 2) en van de interveniërende partij alsmede van de wettelijke grondslagen van de Oostenrijkse ouderdomspensioenen.

2.1. Bij dit verzoek worden door het Verwaltungsgerichtshof als bijlagen 1 tot en met 6 gevoegd de belangrijkste toepasselijke Liechtensteinse bepalingen (uittreksel uit de grondwet van het Vorstendom Liechtenstein van 5 oktober 1921, [OMISSIS] wet op de ouderdoms- en nabestaandenverzekering [Gesetz über die Alters- und Hinterlassenenversicherung, [OMISSIS] (AHVG)]; wet op beroepsuitkeringen [Gesetz über die betriebliche Personalvorsorge, [OMISSIS] [**Or. 12**] [OMISSIS] (BPVG)]; wet van 12 december 2006, [OMISSIS] betreffende het toezicht op instellingen voor bedrijfspensioenvoorziening [pensioenfondsenwet (Pensionsfondsgesetz - PFG)]; verklaring van Liechtenstein overeenkomstig artikel 5 van verordening (EEG) nr. 1408/71 van de Raad van 14 juni 1971 betreffende de toepassing van sociale zekerheidsregelingen op

loontrekkenden en hun gezinnen, die zich binnen de Gemeenschap verplaatsen (PB C 127/35), alsmede de verklaring van Liechtenstein overeenkomstig artikel 9 van verordening (EG) nr. 883/2004).

Een analyse van de juridische grondslagen van de Liechtensteinse pensioenregeling op grond waarvan het aan de orde zijnde pensioen is betaald, leidt tot de volgende conclusie:

Het pensioenstelsel in Liechtenstein berust op drie pijlers, de ouderdoms- en nabestaandenverzekering (eerste pijler), de beroepsgebonden verzekering (tweede pijler) en de particuliere pensioenverzekering (derde pijler). De via het omslagstelsel bekostigde „ouderdoms- en nabestaandenverzekeringen” van de eerste pijler conform het Liechtensteinse AHVG vormen een gecoördineerde pensioenregeling zoals hierboven beschreven. De door kapitaal gedekte en duurzaam te waarborgen beroepsgebonden pensioenverzekering van de tweede pijler overeenkomstig het Liechtensteinse BPVG knoopt aan bij de ouderdoms- en nabestaandenverzekering alsmede bij de dienstbetrekking. Deze is in beginsel verplicht (artikel 1, lid 1, BPVG) en moet samen met de ouderdoms- en nabestaandenverzekering de voortzetting van de eerdere levensstandaard op redelijke wijze waarborgen. Te verzekeren is het in aanmerking te nemen loon („anrechenbare Lohn”) (artikel 6 e.v. BPVG). De uitvoering van de pensioenvoorziening van de tweede pijler is ondergebracht bij een door de werkgever op te richten of in de arm genomen orgaan (pensioenverzekeringsinstelling overeenkomstig artikel 3 e.v. BPVG) respectievelijk bij een zogenaamde opvanginstelling (artikel 4a, lid 4, BPVG) waarvoor bepaalde voorschriften ten aanzien van hun organisatie gelden (artikel 13 e.v. BPVG). In het kader van de wet staat het de pensioenverzekeringsinstellingen vrij hoe zij hun prestaties vorm willen geven, hoe zij deze willen financieren en hoe zij hun organisatie inrichten. Gezien de keuzemogelijkheden van de werkgevers bestaat er een zekere [Or. 13] concurrentie tussen de instellingen. Zij kunnen in hun reglement bepalen dat prestaties boven de wettelijke minimumbepalingen liggen („verdergaande prestaties” overeenkomstig artikel 2, lid 2, BPVG respectievelijk voor pensioenverzekeringsinstellingen die uitsluitend de vrijwillige bedrijfspensioenvoorziening uitvoeren, overeenkomstig artikel 2, lid 3, BPVG, waarvan dient te worden onderscheiden de bedrijfspensioenvoorziening op grond van de pensioenfondsenwet in de zin van artikel 2a BPVG). Ook als een pensioenverzekeringsinstelling meer verstrekt dan de minimale prestaties („aanvullende” beroepsgebonden verzekering), blijven de wettelijke en organisatorische randvoorwaarden van deze pensioenregelingen van de tweede pijler wat betreft hun kenmerkende aspecten van toepassing (artikel 2, lid 2 en 3, BPVG). De litigieuze pensioenregelingen van de tweede pijler worden door de staat geïnitieerd en gewaarborgd. Zij leiden tot gedifferentieerde op solidariteit gebaseerde gemeenschappen, doordat zij voorzien in verschillende organen en in de mogelijkheid om in gereguleerde besluitvormingsprocedures binnen wettelijk voorgeschreven kaders bovenop de verplichte minimumverzekering een

„aanvullende” beroepsgebonden verzekering aan te bieden. Desondanks wordt de hieraan ten grondslag liggende pensioenregeling van de tweede pijler in haar wezenlijke aspecten (die het karakter als wettelijke pensioenregeling uitmaken) in het algemeen niet overgelaten aan het eigen initiatief of de actiebereidheid van de door de risico’s van het ouder worden getroffen personen.

2.2. Een analyse van de juridische grondslagen van de Oostenrijkse pensioenregeling (Allgemeines Sozialversicherungsgesetz (algemene wet op de sociale verzekeringen; hierna: ASVG) leidt tot de volgende conclusie:

De pensioenverzekering is inzonderheid bedoeld als verzekering voor de risico’s van het ouderworden (§ 221 ASVG). Zij moet de voortzetting van de eerdere levensstandaard op redelijke wijze mogelijk maken. Voorwaarde voor de toekenning van een ouderdomspensioen is, naast het bereiken van de normale pensioenleeftijd (§ 253 ASVG), het bestaan van een bepaald aantal verzekerde maanden (§ 236 ASVG). Als verzekeringstijdvakken, die worden samengevat tot verzekeringsmaanden (§ 231 ASVG), gelden overeenkomstig §§ 224 tot en met 226 ASVG in eerste instantie de tijdvakken van verplichte verzekering binnen de pensioenverzekering (premietijdvakken). Verplicht verzekerd **[Or. 14]** is in beginsel elke bij een werkgever boven een bepaalde grens van minimale diensttijd werkzame werknemer (§ 4 ASVG). Overeenkomstig §§ 227 tot en met 229b ASVG worden perioden van opleiding, werkloosheid, ziekte of opvoeding van kinderen als verdere verzekeringstijdvakken erkend (gelijkgestelde tijdvakken; „Ersatzzeiten”). De berekeningsgrondslag voor de prestaties uit hoofde van de pensioenverzekering berust op de maandelijkse totale bijdragen (§§ 238 en 242 ASVG). Personen met een verplichte pensioenverzekering hebben de mogelijkheid om naar eigen keuze een aanvullende verzekering bovenop de voor hen in aanmerking komende premiegrondslag af te sluiten, waarbij de jaarlijkse premie niet hoger mag zijn dan zestig keer de maximale premiegrondslag (§§ 20, 77 en 248 ASVG). De hoogte van het ouderdomspensioen hangt af van het aantal opgebouwde verzekeringsmaanden en van de totale berekeningsgrondslag (§ 261 ASVG). De betaalde premies worden rechtstreeks aangewend voor de financiering van de prestaties (omslagprocedure). De uitvoering van de pensioenverzekering berust bij de als overheidsorgaan („Selbstverwaltungskörper”) opgerichte verzekeringsinstellingen (§§ 23 e.v. ASVG).

3. Naar de opvatting van het Verwaltungsgerichtshof zou een vergelijking van de beschreven wettelijke prestatievoorwaarden voor ouderdomsuitkeringen respectievelijk ouderdomspensioenen eerder kunnen pleiten voor de opvatting dat de genoemde prestaties gelijkgesteld zijn in de zin van artikel 5, sub a, van verordening (EG) nr. 883/2004. Hierbij houdt het Verwaltungsgerichtshof rekening met de volgende aspecten:

3.1. Ter voorkoming van indirecte discriminatie [OMISSIS] veronderstelt de inhouding van zorgverzekeringspremies op buitenlandse prestaties op grond van artikel 5, sub a, van verordening (EG) nr. 883/2004 de inhouding van

zorgverzekeringspremies op gelijkgestelde binnenlandse prestaties. Omgekeerd leidt het ontbreken van een binnenlandse verplichting tot premiebetaling voor gelijkgestelde binnenlandse prestaties tot ontoelaatbaarheid van een verplichting tot premiebetaling voor buitenlandse prestaties.

[Or. 15] 3.2. Een volgens de wetgeving van een lidstaat toegekend pensioen is in zijn geheel ofwel gelijkgesteld met een dienovereenkomstige prestatie ofwel niet gelijkgesteld. De vraag of dergelijke prestaties gelijkgesteld zijn, dient volgens de aan de orde zijnde pensioenregelingen in hun geheel aan de hand van de structurele eigenschappen ervan en niet ten aanzien van de economische achtergronden van afzonderlijke onderdelen van de prestaties uit hoofde van dergelijke regelingen te worden beoordeeld. Een gedifferentieerde beoordeling van uniforme prestaties uit hoofde van een pensioenregeling (bijvoorbeeld volgens de criteria van „voorobligatoire”, „verplichte”, „aanvullende” of „vrijwillige” bijdragen waarmee een concreet „ouderdomskapitaal” is opgebouwd) is uitgesloten.

3.3. Buitenlandse pensioenen dienen te worden gelijkgesteld met de Oostenrijkse pensioenen, als beide vallen onder de intracommunautaire coördinatie-regeling (hetgeen bij Oostenrijkse pensioenen zonder enige twijfel het geval is). Tegen dit uitgangspunt kan evenwel worden aangevoerd dat er volgens de gelijkstellingsbepaling van artikel 5 van verordening (EG) nr. 883/2004 ook binnen de groep van de onder de coördinatie-regeling vallende pensioenen relevante kenmerken kunnen zijn die een ontkenning van de gelijkstelling lijken te steunen. De gelijkstelling heeft echter alleen betrekking op het behoren bij een bepaalde tak van sociale zekerheid in de zin van artikel 3, lid 1, van verordening (EG) nr. 883/2004. Om die reden dienen de litigieuze pensioenen van de verzoekende partij ad 2) en de interveniërende partij alsmede pensioenen, voor zover zij behoren tot het gecoördineerde deel, per definitie als gelijkgesteld in de zin van de genoemde regelingen te worden aangemerkt, gezien het feit dat beide ouderdomsuitkeringen zijn.

Bij de door H. Pensionskasse betaalde pensioenen gaat het naar de opvatting van het Verwaltungsgerichtshof gezien de beschreven rechtsgrondslagen om prestaties op grond van een gecoördineerde pensioenregeling, omdat – afwijkend van de prestaties uit hoofde van een „aanvullende pensioenregeling” in de zin van artikel 3 van richtlijn 98/49/EG – de prestaties in de zin van artikel 1, sub 1 en w, alsmede artikel 3 van verordening (EG) nr. 883/2004 berusten op de wetgeving van de betrokken lidstaat, **[Or. 16]** die de tak respectievelijk het stelsel van sociale zekerheid voor ouderdomsuitkeringen betreft. Hierbij komt dat het BPVG door het Vorstendom Liechtenstein in zijn geheel is aangemerkt als vallend binnen de materiële werkingssfeer van verordening (EEG) nr. 1408/71 respectievelijk van verordening (EG) nr. 883/2004 (verklaring van Liechtenstein overeenkomstig artikel 9 van verordening (EG) nr. 883/2004 van 1 juni 2012).

4. Het kan evenwel niet worden uitgesloten dat de pensioenregeling van Liechtenstein – ongeacht dat deze middels de genoemde verklaring is aangemerkt als behorend tot de gecoördineerde pensioenregelingen – vanwege de eigen zelfstandige vormgevingsmogelijkheden ervan niet als gelijkgesteld in de zin van artikel 5 van verordening (EG) nr. 883/2004 kan worden beschouwd respectievelijk dat het opnemen van alle prestaties uit hoofde van de litigieuze Liechtensteinse pensioenregeling in de premiegrondslag van de Oostenrijkse zorgverzekering Unierechtelijk gezien als ontoelaatbare maatregel dient te worden beschouwd die de uitoefening van het vrij verkeer overeenkomstig artikel 45 VWEU belemmert.

5. Aangezien de juiste toepassing van het Unierecht niet zo evident is dat daarover redelijkerwijs geen twijfel kan bestaan (zie het arrest van het Hof van Justitie van 6 oktober 1982 in zaak C-283/81, Srl C.I.L.F.I.T. e.a., Jurispr. blz. 3415), wordt de in de aanhef geformuleerde vraag overeenkomstig artikel 267 VWEU voorgelegd met het verzoek om een prejudiciële beslissing.

Wenen, 10 september 2014